

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **Bc. M. K.**, bývajúceho v Ž., t. č. vo S., zastúpeného JUDr. I. P., advokátkou v Ž., proti odporkyniam **1/ J. K.**, bývajúcej v Ž., a **2/ M.K.**, bývajúcej v Ž., **o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a iné**, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 25 C 19/20006, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Žilina z 23. apríla 2008 č. k. 25 C 19/2006 -174, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Okresného súdu Žilina z 23. apríla 2008 č. k. 25 C 19/2006 -174 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súdu Žilina na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvého stupňa“, resp. „súd“) rozsudkom z 23. apríla 2008 č. k. 25 C 19/2006 -174 určil, že kúpna zmluva č. V 6555/06 z 13. októbra 2006, uzatvorená medzi odporkyňami 1/ a 2/ je neplatná a byt č. X na prízemí vo vchode č. X, v dome súpisné číslo X, podiel priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu a spoluvlastnícky podiel k pozemku vo výške X, parc. KN č. X o výmere X m², zapísaných na LV č. X pre k. ú. Ž., obec Ž., okres Ž. patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov navrhovateľa a odporkyne 1/. Odporkyniam 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi trovy konania 9 231,50 Sk a tiež im uložil povinnosť zaplatiť na účet súdu prvého stupňa súdny poplatok 1 750 Sk, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Svoje vyhovujúce rozhodnutie odôvodnil tým, že navrhovateľ a odporkyňa 1/ počas trvania svojho manželstva kúpnu zmluvou zo 7. januára 2005 nadobudli predmetný byt do bezpodielového spoluvlastníctva, hoci zmluvu uzavrela len odporkyňa 1/ so súhlasom navrhovateľa. Z výpisu z listu vlastníctva č. X pre k. ú. Ž. z 23. apríla 2008 vzal za

preukázané, že kúpnu zmluvou z 13. októbra 2006 odporkyňa 1/, konajúca bez vedomia a súhlasu navrhovateľa – bezpodielového spoluvlastníka bytu, predala uvedený byt odporkyňi 2/. Podľa súdu táto zmluva je v rozpore s § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka a keďže sa navrhovateľ dovolal jej neplatnosti v zmysle § 40a Občianskeho zákonníka, stal sa uvedený právny úkon neplatným od začiatku. Súd mal za preukázaný naliehavý právny záujem navrhovateľa v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. nielen na určení neplatnosti kúpnej zmluvy, ale aj na určení, že predmetný byt patrí do bezpodielového spoluvlastníctva navrhovateľa a odporkyne 1/, uvedúc, že týmto určením sa zosúladí zápis v katastri nehnuteľností s právnym stavom na liste vlastníctva, keďže odporkyňa 1/ bola vedená ako výlučná vlastníčka bytu.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky na základe podnetu odporkyne 2/ podal mimoriadne dovolanie, ktorým napadol právoplatný rozsudok súdu prvého stupňa. Navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil tým, že konanie na súde prvého stupňa je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.). Poukázal na to, že súd sa dôsledne neriadil ustanoveniami §120 ods. 1, § 122 ods.1, § 125, § 129 ods. 1, 2 a § 132 O.s.p. upravujúcimi dokazovanie v občianskom súdnom konaní. V priebehu konania totiž navrhovateľ predložil ako dôkaz výpis z listu vlastníctva č. X pre k. ú. Ž. z 8. januára 2007, z ktorého vyplýva, že pod poradovým číslom X je ako vlastníčka sporného bytu vedená odporkyňa 2/ a ako titul nadobudnutia je uvedená kúpna zmluva č. V 6555/06 z 13. októbra 2006. Na základe takto zisteného skutkového stavu súd návrhu vyhovel. O neplatnosti uvedenej zmluvy rozhodol bez toho, že by sa oboznámil s obsahom tejto kúpnej zmluvy. V konaní tak nebolo vôbec preukázané, či takáto zmluva existuje. Z výpisu z listu vlastníctva č. X vyplýva len toľko, že odporkyňa 2/ byt nadobudla kúpnu zmluvou, ktorej vklad bol povolený Správou katastra v Žilina 13. októbra 2006 pod sp. zn. V 6555/06. Keďže v konaní nebol ako dôkaz predložený výpis z originálu listu vlastníctva s vyznačenou chronológiou zápisov jednotlivých vlastníkov, nemožno bez ďalšieho vyvodit', že na strane prevodcu v uvedenej kúpnej zmluve vystupovala odporkyňa 1/. Navrhovateľ uvedenú kúpnu zmluvu predložiť nemohol, keďže nebol jej účastníkom a odporkyne ju ako dôkaz nenavrholi. Odporkyňa 2/ uviedla v podnete na podanie mimoriadneho dovolania závažnú skutočnosť, že kúpnu zmluvu neuzavrela s odporkyňou 1/, keďže odporkyňa 1/ darovala sporný byt darovacou zmluvou z 1. augusta 2006 M. S., rodenej P. z B., ktorá následne kúpnu zmluvou z 21. septembra 2006, zavkladovanou 13. októbra 2006 pod číslom

V 6555/06 predala byt odporkyňi 2/. Súd nepostupoval dôsledne v dôkaznom procese: bez výhrad a ďalších zisťovaní oprel svoje rozhodnutie o podaný návrh, pričom navrhovateľ nemal vôbec vedomosti o postupnom prevode vlastníctva k spornému bytu, a o výpis z listu vlastníctva č. X, ktorý dokumentoval len nadobudnutie vlastníctva kúpnu zmluvou, vklad povolený pod č. V 6555/06. Za danej dôkaznej situácie mal súd podľa § 129 O.s.p. vyzvať odporkyne na predloženie kúpnej zmluvy, resp. požiadať Správu katastra v Žilina o jej predloženie. Inou vadou konania je, že rozhodnutie súdu vychádza z neúplného alebo nesprávne zisteného skutkového stavu z dôvodu, že súd pri vykonávaní dokazovania nepostupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, že nerešpektoval ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, ktoré predpisujú, akým spôsobom sa vykonávajú dôkazy. Dokazovanie môže byť dostatočným podkladom pre rozhodnutie iba vtedy, ak bol dôkaz vykonaný predpísaným spôsobom. Dokazovanie vykonáva súd na pojednávaní (§ 122 ods.1 O.s.p.), pričom za dôkaz podľa § 125 O.s.p. treba považovať aj dôkaz listinný – v tomto prípade kúpnu zmluvu. Bolo povinnosťou súdu, aby s ohľadom na predmet sporu (neplatnosť kúpnej zmluvy) vykonal dôkaz spôsobom ustanoveným v § 129 O.s.p. Ak to neurobil (a to aj bez návrhu účastníkov konania), postupoval v rozpore so zákonom a ním vykonané „dokazovanie“ v žiadnom prípade nemôže byť dostatočným podkladom pre hodnotenie dôkazov (§ 132 O.s.p.) ako aj pre rozhodnutie vo veci samej. V dôsledku tohto postupu súd rozhodol o neplatnosti kúpnej zmluvy uzavretej medzi odporkyňami, hoci medzi týmito účastníkmi konania k uzavretiu kúpnej zmluvy nikdy nedošlo. Z rovnakých dôvodov neobstojí ani tá časť výroku rozsudku súdu prvého stupňa, ktorou určil, že sporný byt patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov navrhovateľa a odporkyne 1/, nakoľko takýto výrok predpokladá, že sa súd vysporiadal s platnosťou či neplatnosťou všetkých následných prevodov vlastníckeho práva k tomuto bytu.

Navrhovateľ vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora Slovenskej republiky navrhol zamietnutie tohto dovolania.

Odporkyne 1/ a 2/ sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu odporkyne 2/ (§ 243e ods. 1 a 2

O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora je dôvodné.

V zmysle § 243f ods. 1 Os.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané z dôvodu, že:

- a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237,
- b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale aj dôvodmi uplatnenými v mimoriadnom dovolaní. Obligatórne (§ 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vady konania uvedené v ustanovení § 237 O.s.p. (prípade nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážka veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípadne nedostatok návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným) neboli generálnym prokurátorom namietané a ich existenciu nezistil ani dovolací súd.

Mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza, že rozsudok súdu prvého stupňa bol vydaný v konaní postihnutom tzv. inou vadou konania, majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Inou vadou konania je vada konania, ktorá je rovnako ako vady uvedené v § 237 O.s.p. spôsobená porušením procesných noriem upravujúcich občianske súdne konanie, ktorá ale na rozdiel od nich nezakladá tzv. zmätočnosť rozhodnutia.

V mimoriadnom dovolaní bolo namietané, že rozhodnutie súdu vychádza z neúplného alebo nesprávne zisteného skutkového stavu z dôvodu, súd pri vykonávaní dokazovania nepostupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku a nerešpektoval ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, ktoré predpisujú, akým spôsobom sa vykonávajú dôkazy.

Účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná. Súd môže výnimočne vykonať aj iné dôkazy, ako navrhujú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci (§ 120 ods. 1 O.s.p.).

Súd vykonáva dokazovanie na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania (§ 122 ods. 1 O.s.p.).

Za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd (§ 125 O.s.p.).

Dôkaz listinou sa vykoná tak, že predseda senátu alebo samosudca na pojednávaní listinu alebo jej časť prečíta alebo oznámi jej obsah; to neplatí, ak súd vo veci nenariaduje pojednávanie (§ 129 ods. 1 O.s.p.).

Predseda senátu alebo samosudca môže uložiť tomu, kto má listinu potrebnú na dôkaz, aby ju predložil, alebo ju obstará sám od iného súdu, orgánu alebo právnickej osoby (§ 129 ods. 2 O.s.p.).

Dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci (§ 132 O.s.p.).

Súd rozhodne na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov, ako aj na základe skutočností, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné, ak o nich alebo o ich pravdivosti nemá dôvodné a závažné pochybnosti (§ 153 ods. 1 O.s.p.).

Z obsahu spisu vyplýva, že navrhovateľ na preukázanie svojho tvrdenia o prevode predmetného bytu kúpnu zmluvou uzavretou medzi odporkyňou 1/ a odporkyňou 2/ predložil súdu len výpis z LV č. X pre k. ú. Ž. z 8. januára 2007 (detto výpis z toho istého LV z 23. apríla 2008), kde bola pod poradovým číslom 53 ako vlastníčka bytu uvedená odporkyňa 2/, pričom titulom nadobudnutia vlastníckeho práva bola kúpna zmluva

zavkladovaná 13. októbra 2006 pod č. V 6555/06. V priebehu konania už účastníci na preukázanie, resp. vyvrátenie tohto tvrdenia nenavrhlí žiadne dôkazy a ani súd z vlastnej iniciatívy v tomto smere žiadne dokazovanie nevykonával.

Konanie o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, predmetom ktorej bola nehnuteľnosť, s nadväzujúcim určením vlastníckeho práva k tejto nehnuteľnosti, o ktoré išlo v tejto právnej veci, je konaním sporovým, v ktorom platí prejednacia zásada. So zreteľom na kontradiktórnosť tohto konania možnosť súdu vykonať aj iné dôkazy, ako navrhujú účastníci (§ 120 ods. 1 tretia veta O.s.p.), má jednoznačné reštriktívne limity; táto možnosť predstavuje výnimku, ktorá sa uplatní len vtedy, ak je vykonanie dôkazu nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Nesmie pritom ísť o pátranie súdu po dôkazoch, ale pôjde len o vykonanie dostupného dôkazu, ktorý vyplýva z obsahu spisu. V prejednávannej veci bolo nevyhnutné oboznámiť sa s obsahom napadnutej kúpnej zmluvy, nakoľko navrhovateľ sa dovoľával jej neplatnosti a od tohto výroku záviselo aj posúdenie žaloby v časti o určenie vlastníckeho práva k predmetnému bytu. Keďže súd mal k dispozícii len navrhovateľom predložený výpis z listu vlastníctva, z ktorého objektívne nemožno vyvodiť ani existenciu navrhovateľom tvrdenej zmluvy (ako zmluvy uzatvorenej 13. októbra 2006 medzi odporkyňami 1/ a 2/), tobôž nie aký má zmluva obsah, predovšetkým kto bol prevodcom bytu, kedy došlo k uzavretiu zmluvy, bolo nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci, aby súd v zmysle § 129 ods. 2 O.s.p. uložil odporkyňi 2/ predložiť zmluvu, na základe ktorej nadobudla vlastníctvo k spornému bytu, resp. si túto zmluvu súd mal obstaráť (vyžiadať) od Správy katastra v Žiline; takto získaný listinný dôkaz mal potom vykonať v súlade s § 129 ods. 1 O.s.p. Vzhľadom na to, že súd uvedeným spôsobom nepostupoval a pri zisťovaní skutkového stavu veci vychádzal len z predloženého výpisu z listu vlastníctva, závažným spôsobom pochybil v dôkaznom procese; ním vykonané dôkazy pre túto vadu konania nemohli byť dostatočným podkladom pre hodnotenie dôkazov (§ 132 O.s.p.) ani pre rozhodnutie vo veci samej (§ 153 ods. 1 O.s.p.). Vytýkaná vada v dokazovaní mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia a to nielen v časti týkajúcej sa neplatnosti kúpnej zmluvy, ale i vo výroku o určení vlastníckeho práva k predmetnému bytu, ktorého nevyhnutným predpokladom, tak ako uvádza generálny prokurátor, je vysporiadanie sa s platnosťou či neplatnosťou všetkých následných prevodov vlastníckeho práva k tomuto bytu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa z týchto dôvodov stotožňuje z názorom generálneho prokurátora Slovenskej republiky, že konanie na súde prvého stupňa je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.), preto uznesením zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243b ods. 2 a 4 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. novembra 2010

JUDr. Jana B a j á n k o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť :
Hrčková Marta